

Verkondiging 24 maart 2024, De Schutse, Uithoorn

WAT BETEKENT PASEN VOOR JE?

ds. Sibilla Verhagen

Lezing: Marcus 11 vers 1-14 en Psalm 149

Zingen: 997 ...en velen duizenden, ontheemd, gevlucht uit eigen land

Geliefden van onze Heer,

Palmpasen vind ik altijd een wat bevreemdend gebeuren. In mijn kindertijd, in onze wat kale gereformeerde kerk, vierden wij het helemaal niet. Wij vierden goede vrijdag en paasmorgen en op die zondag ook paasmiddag, dat was genoeg. Dat was al heel veel, trouwens. Palmpasen voelt voor mij alsof ik op het verkeerde been moet gaan staan. Het gevoel van op het verkeerde been staan ken ik wel, maar daar sta ik dan al op voordat ik wist dat het verkeerd was. Hier moet ik erop gaan staan. Er is vrolijkheid maar ik weet wat er aankomt: Jezus' lijden en dat is helemaal niet leuk. Ok, ook zijn opstanding komt, dat is natuurlijk wel positief.

De mensen bij Jezus' intocht staan op het verkeerde been. Zij wisten nog niet wat komen ging. Ze denken dat Jezus een koning als David wordt. Een koning die de vijand verslaat, die ze zal bevrijden van de Romeinse overheersers. Dat is best begrijpelijk. Want het Oude Testament, de Bijbel die men toen kende, staat er vol mee dat God de zwakken, het zwakke volk weer bevrijdt. Bijvoorbeeld die Psalm 149 die we lezen: 'Hij kroont vernederden met de zege'. Die zege is er echt in de Psalm, ze gaan ermee ter ruste, ze gaan ermee naar bed. Op het bed, een privéplek, daar waar de intimiteit gewaarborgd is, daar waar maskers afvallen wordt gehuild als het niet goed gaat. Maar in de Psalm dus niet meer, de overwinning is er werkelijk, de vernederden worden echt gekroond.

Dat woord vernederden, dat is niet zo fijn vertaald. Want je kan dan denken aan eer en aan gekrenkte zielen. Maar het betekent: de zwakke, zoals de wees en weduwe in het Oude Testament, mensen zonder of met heel weinig bescherming. Ok, die zwakke, dat is wel de onderliggende partij, dus zo kom je weer bij vernederden. Het betekent ook niet ootmoedigen, zoals in de vertaling van '51. Want ootmoedigen, nederigen, gaat meer over hartsgesteldheid. Het is dus zwakken, kwetsbaren, het precariaat. Dat het volk bij koning Jezus bevrijding van Romeinse overheersers verwacht, is dus best begrijpelijk gezien die God die zwakken bevrijdt. Maar dat doet Jezus dus niet, Jezus gaat hen niet van de Romeinen bevrijden maar wordt zelf gedood. Ze staan met hun gejuich en gedans op het verkeerde been. Dat merken ze later als Jezus gevangen is genomen, hun droom van een machtige koning spat uiteen. Dat wordt het 'hosanna!' 'kruisig hem!', want ze willen niet op het verkeerde been staan. Het verhaal over de intocht van Jezus doet je afvragen wat voor gejuich het is. Is het wat het lijkt, zijn de mensen werkelijk blij met Jézus? Nou, nee dus.

We lezen er Psalm 149 bij. Ook daar gejuich. Het eerste deel van de Psalm is onproblematisch voor ons. Dat gaat over halleluja, over Gods lof, over dansen en zingen, oh when the saints, daar wil je bij zijn, over God die vreugde in zijn mensen heeft, inderdaad halleluja. Maar het

tweede deel gaat dan over oordeel en het oordeel voltrekken door diezelfde mensen. Als je dat tweede deel leest, dan ga je dat eerste deel heroverwegen. Wat is dat voor gejuich, wat gebeurt daar eigenlijk en wat vind ik daar van, wil ik daar wel bij horen? Zowel het gebeuren rond Jezus' intocht als Psalm 149 doen ons lezers heroverwegen. Je dacht het ene, ging er wellicht in mee, maar dan: wacht even, wat is dit eigenlijk?

Laten we zo eens kijken naar Pasen en het gebeuren voorafgaand. We gaan komende week de stille week in en dan is het Pasen. Hoe kijk je daarnaar, wat betekent het voor je, op welk been sta je?

Misschien zie je jezelf als slachtoffer in dit leven, als iemand die onrecht is aangedaan en die recht gedaan moet worden. Echte slachtoffers hebben niet zo'n moeite met het tweede gedeelte van Psalm 149. Dat zij zelf het rechtvaardig oordeel en een rechtvaardige straf zouden moeten uitvoeren, daar ben je toe bereid als slachtoffer. Voor degenen die geen slachtoffer zijn, het is een beetje te vergelijken met het internationale strafhof. Dat strafhof dat ook namens ons, ons land, een oordeel uitspreekt en dat daarna ook de straf wordt uitgevoerd. Dan zeggen we dat er recht gedaan is, dat is iets goeds, daar hebben we doorgaans niet zo'n moeite mee.

In het paasgebeuren is Jezus een duidelijk slachtoffer. Hij wordt onterecht opgepakt en bestraft. Hem wordt iets heel ergs aangedaan dat niet had mogen gebeuren. Daar kan je je in herkennen, dat je lijdt, ten onder gaat vanwege onrecht. Dat onrecht moet hersteld worden. Aan Jezus wordt dat ook hersteld bij zijn opwekking met Pasen en de positie die hij dan krijgt aan de rechterhand van God de Vader.

Het slachtofferschap en het herstel, wellicht herken je daar jezelf in. Het maakt je solidair met andere slachtoffers. Het maakt je gevoelig voor onrecht. Het kan je actief maken om te roepen om recht. Het kan je in de benen doen komen voor recht en als een inwoner van Oekraïne voeg je je bij het leger om je landgenoten te beschermen. Het kan ook anders uitpakken. Je kan ook het onrecht over je heen laten komen, de pijn er laten zijn en uitkijken naar herstel dat je niet zelf kan of hoeft te bewerkstelligen. Dat je het herstel geheel aan God laat. Ook dat kan. Dit lijkt dan meer op Jezus met Pasen. Maar in het laatste Bijbelboek Openbaringen zien we een ander beeld van Jezus. De mensenzoon heeft daar een tweesnijdend zwaard uit zijn mond. Openbaringen is dan ook een boek voor de zwaar lijdende gelovigen, voor slachtoffers. In het Apostolicum, de geloofsbelijdenis wordt gezegd dat Jezus komt om te oordelen. De opgestane Heer Jezus is in de Bijbel en in de later geloofsleer er één die het oordeel uitspreekt en met het uitspreken wordt ook het oordeel voltrokken, wordt er recht gedaan.

Pasen als gebeuren waarin je je als slachtoffer herkent, waarin onrecht en herstel belangrijk voor je zijn.

Wat betekent Pasen voor je? Wellicht dat je vooral het lijden van Jezus ziet. Zijn pijn en angst in die laatste dagen. Zijn wanhopig gebed, zijn zwijgen. Misschien herken je vooral de onontkoombaarheid van dit alles. Zo gaat het leven wel eens. Er is geen uitweg uit je lijden, je zit er in, je moet er doorheen, je hebt pijn en ervaart angst. Net als Jezus die door die dood heen moest, het donker in. Bij Jezus weet je dat dit niet het einde is. Ook al kennen wij de dood als iets definitiefs, bij Jezus blijkt dat niet zo te zijn.

Zo kan je ook naar je eigen situatie kijken. Dat ook al weet je echt geen uitweg, dat je toch gelooft dat die wel ergens komt. Kortom: er is altijd hoop, voor jou en voor anderen in hun

misère. Pasen betekent voor jou dat er toch hoop is. Pasen maakt je een optimistisch mens. Een optimistisch mens is niet iemand die maar vrolijk is. Nee, een optimistisch mens ziet te midden van moeite dat er ook nog iets anders, iets beters kan zijn, ook al is dat er op dat moment niet. Bij Jezus' lijden weet je dat de Paasmorgen komt. Pasen als het uithouden in het lijden.

Pasen kan nog iets anders betekenen. Je kan jezelf ook zien als zondaar. We zongen net over geweld en over dat mensenhart, en wellicht je eigen hart: 'En binnen heerst de bittere twist, het woord wordt tot verwijt.', wellicht herkenbaar. Dat als je naar jezelf kijkt, dat je een falend mens ziet, een mens die tekort schiet, een mens die in de schuld staat. Als dit zo is, dan kan Pasen vergeving voor je betekenen. Dat die schuld er inderdaad is. Maar ook dat die schuld toch niet het laatste woord heeft. Pasen laat je schuld erkennen: schaam je niet meer voor je schuld, voor de schade die je aanricht. Pasen bevrijdt je van schaamte voor wat je verkeerd doet.

Want met Jezus' ondergang kunnen we er niet omheen dat mensen schuldig zijn, dat mensen zonden doen: kwade tongen stoken de boel op, na het hosanna wordt er geroepen kruisigt hem, Romeinse machthebbers kijken weg. Zo zijn wij mensen. Bij het kruis erkennen we voluit dat er een onschuldige stierf, dat Jezus daar stierf, er ging iets zeer grondig mis door toedoen van mensen.

Hierbij is er ook nog dat idee van plaatsvervanging. Dat Jezus met de zonden van de mensheid het oordeel van God onderging. Hij werd geboeid in de dood, onderging het oordeel maar toch aangenomen als de eerste. Vervolgens wordt in Jezus elke zondaar, en ook jij, door God gered door dat oordeel heen. Je bent een zondaar, dat is erg, maar het geeft niet. Je niet meer schamen voor je tekort en schuld, dat doe je als je je zonden ronduit erkent. Als je zonde echt erkent, dan maak je dingen ook weer goed als dat in je macht ligt, doe je boete. Als je erkent, ook dat wat niet meer door je te herstellen valt, dan kan je weer verder, los van die zonde komen, leven in vergeving ook al zal het met spijt over je verleden zijn. Als je zonden erkent maakt dat je mild, mild naar jezelf en mild naar de tekorten van anderen. Pasen als bevrijding van schaamte over je eigen schuld en tekort.

Wat betekent Pasen voor je? Ik vroeg het mezelf ook af. Pasen is voor mij een hoogst wonderlijk overwinning op al het erge, zomaar, buiten mij om. Pasen is voor mij de mogelijkheid van het onmogelijke. Dat er door kwaad heen toch goed kan zijn. Daarmee vervangt het goede niet het kwaad. Nee, door kwaad heen toch goed ... (ik kijk er een moment naar). Daar wil ik ook in geloven, ik wil een getrouwe zijn, een chasidim, zoals in Psalm 149 drie keer klinkt. Bij chasidim denken wij aan orthodoxe Joden. Maar er wordt gewoon mee bedoeld: gelovigen, heiligen, the saints met wie je mee wilt hulpelen de overwinning in, volgers en aanhangers van God. Als getrouwe wil ik ook leven in die overwinning. Dus Pasen doet een appel mij. Een appel om zelf bevrijdend te zijn, om telkens het goede, het hele te zoeken door gebrokenheid en kwaad heen, om te blijven geloven dat dat goede er ergens is, desnoods op wonderlijke wijze.

Amen